

Universitatea Babe –Bolyai
Facultatea de Studii Europene

Tez de doctorat

Femeile în politica românească – dezvoltarea activismului politic
la nivel local

Coordonator:

Prof. univ. dr. Enikő Vincze

Drd. Laura Georgescu-Păun

Cluj-Napoca

2012

Rezumatul tezei de doctorat

Cuvinte cheie: gen, participare politică, organizații politice, socialism, postsocialism, feminism de stat.

Cuprins:

Considerații introductive 4

Capitolul 1

1.1 Repererele conceptuale și metodologice ale

lucrărilor.....13

1.2 Designul cercetării—considerații teoretice.....16

1.3 Aspectele metodologice ale cercetării.....22

1.4 Concluzii.....27

Capitolul 2. Direcții teoretice.

2.1 Critici feministe la adresa teoriilor politice clasice.....29

2.1.1. *Ideile liberale din perspectiva teoriilor feministe*.....29

2.1.2 *Ideile marxiste și socialiste. Clasa și genul ca și categorii relevante*.....45

2.1.3 *Feminismul radical ca și opțiune analitic* 48

2.2 Concluzii.....48

Capitolul 3. Regimuri de gen în diverse contexte politice

3.1. Relațiile de gen în perioada socialistă 50

3.2 Perioada postsocialistă și construcția public/privat.....53

3.2.1 *Abordările mai noi privind construcția genului în spațiul Central și Est European*...62

3.3 Elementele constitutive ale ideologiei cu privire la gen în cazul Finlandei.....63

3.4 Concluzii.....67

Capitolul 4. Participarea și reprezentarea politică a femeilor

Scurtă discuție a conceptelor utilizate.....	68
4.2 Importanța reprezentării politice a femeilor.....	69
4.3 Modelul de participare politică dezvoltat în cazul Europei de Est.....	77
4.4 Reprezentarea femeilor în politică în Europa Centrală și de Est și în România în particular.....	78
4.5 Teoriile cu privire la participarea politică în contextul Europei de Vest.....	82
4.6 Reprezentarea politică în cazul țărilor nordice și al Finlandei.....	86
4.7 Concluzii.....	91

Capitolul 5. Organizații de femei

5.1 Organizațiile formale și dizidente în socialism.....	92
5.2 Femeile și expansiunea sectorului non-guvernamental în postsocialism.....	94
5.3 Femei în organizațiile politice formale. Partidele politice și organizațiile locale.....	97
5.3 Organizațiile femeilor în Finlanda.....	98
5.4 Mișcarea feministă. Scena organizațională.....	99
5.5 Concluzii.....	103

Capitolul 6. Femeile în politică. Studii de caz în Cluj și Helsinki.....105

6.2.1 Particularitățile metodologice ale muncii de teren în Cluj.....	106
6.1 Informații generale despre Cluj.....	112
6.3 Analiza datelor empirice colectate în cadrul studiului de caz în Cluj.....	112
6.3.1 Considerații introductive.....	112
6.3.2 Documentele unei organizații în domeniul egalității de gen.....	112
6.4 Prelucrarea interviurilor.....	116
6.4.1 Prezentarea și analiza interviurilor.....	120
6.5 Informații cu caracter general Helsinki.....	131
6.5.1 Particularitățile metodologice ale muncii de teren în Helsinki.....	132
6.6 Analiza datelor empirice colectate în cadrul studiului de caz în Helsinki.....	136
6.6.1 Considerații introductive.....	136
6.6.2 Prelucrarea interviurilor.....	136
6.7 Concluzii.....	144

Capitolul 7. Analiza comparativă a studiilor de caz

7.1	Obiectivele comparației și problemele principale identificate.....	146
7.2	Viziunea asupra politicului.....	147
7.3	Modele politice.....	149
7.4	<i>Viziunea asupra participării și reprezentării politice.....</i>	<i>151</i>
7.5	Problema statului social.....	152
7.6	Alte teme (migrația, dizabilitatea, sexulitatea, probleme ale includerii/excluderii).....	153
7.7	Concluzii.....	154
	Considerații finale.....	156
	Bibliografie.....	159
	Anexe.....	165-198

Dat fiind tendința observată de majoritatea studiilor care constată dezangajarea femeilor în ceea ce privește implicarea în instituțiile politice formale am dorit să vă dăd cine sunt femeile care aleg totuși să se implice în politic și de asemenea să aflăm mai multe despre mediul lor social. Din acest punct de vedere, cercetarea de față îi propune să descrie și să înțeleagă experiențele femeilor în contextul implicării politice în România post-socialistă, privită într-un context european și Finlanda, aparținând grupului țărilor nordice. Pentru atingerea acestui obiectiv voi ține cont de faptul că acest fenomen are loc într-un spațiu discursiv dominat de o concepție privind reprezentarea și participarea femeilor în politică care pune accentul pe aspectul cantitativ și descriptiv al reprezentării. Aadar prin intermediul instrumentelor unor studii de caz realizate în rândul femeilor care fac politică în cele două spații îmi propun ca prin acest studiu să contribuie la cunoașterea și interpretarea motivațiilor, strategiilor, experiențelor și rezultatelor lor în domeniul politicului, vizate în contextul carierei profesionale și al istoriei de viață, dar și modul în care ele înțeleg rolul lor în politică. Apoi, în termenii reprezentării politice a femeilor, urmăresc felul în care ele definesc problemele femeilor, (in)egalitatea de gen și proiectează soluționarea lor. Scopul studiului este să ofere cunoaștere privind acest domeniu. Consider că acest studiu le va fi util în primul rând celor interesați de această temă atât din perspectivă academică cât și activistă. Cercetarea mea a fost și una exploratorie, adică am încercat să imprimăm un stil colaborativ în interacțiunea cu participanții. În același timp doresc să fac cunoscute rezultatele cercetării participantelor și să le solicităm vizavi de reflectarea în studiu a spuselor lor. Ulterior am contrastat rezultatele studiului pe România cu rezultatele obținute în Finlanda, unde doresc să înțeleg de asemenea experiențele femeilor în relație cu activitatea și participarea politică. Dacă ar fi să discut limitele studiului meu, aș putea spune că, față de ceea ce îi propune, o posibilă limitare vine de la grupul ales și anume de faptul că este vorba de o elită, aadar studiez un grup privilegiat care are o oarecare vizibilitate și care are capacitatea de a se mobiliza pentru a-și susține interesele. Studiul literaturii de specialitate mi-a întărit însă optimismul legat de faptul că mobilizarea femeilor are un rol esențial în obținerea egalității în reprezentarea politică, și susținerea astfel în mod eficient a problemelor și intereselor lor.

Capitolul I prezintă cadrul metodologic de la care am pornit și în principal demersul comparativ care se bazează pe studiul a două cazuri situate în spații geografice diferite dar care au în comun unitățile de analiză și anume organizațiile locale ale

femeilor din cadrul principalelor partide politice. Aadar lucrarea vizeaz participarea politic în institu iile formale i urm re te rolul pe care genul îl are în această discu ie. Mai precis dore te s în eleag felul în care femeile implicate în politic îi reprezint experien ele lor legate de acest domeniu i, ca i o direc ie de cercetare viitoare, m sura în care aceste reprezent ri precum i spa iul politic produce un model sau modele multiple de feminitate asociate politicului. În lucrarea de fa m intereseaz cum spuneam s în eleg experien ele femeilor legate de domeniul politic i prin intermediul demersului comparativ s identific care sunt punctele comune i diferen ele dintre cazurile studiate. Studiul celor dou cazuri are ca scop în elegerea în profunzime a fenomenului particip rii politice i leg tura acesteia cu genul prin analiza unor date care con in nara iunile participantelor cu privire la implicarea i participarea politic . Vorbim despre dou spa ii diferite dintr-o multitudine de puncte de vedere dar care au avut cel pu in pân la un punct experien e legate de construc ia genului i de participare politic destul de asem n toare, cel pu in în secolul trecut. Din această perspectiv am urm rit ca pe de o parte s în eleg care este leg tura dintre modelul rela iilor de gen dezvoltat i participarea politic a femeilor în cazul fiec reia iar apoi, raportat la aceste elemente comune, s v d în ce m sur experien ele relatate sunt diferite. Concluzia analizei este c pentru fiecare caz luat în parte tendin ele despre care vorbesc teoriile se confirm . Astfel în cazul României politicianele au raportat într-adev r în marea majoritate o distan are sau senza ie de nepotrivire în ceea ce prive te domeniul politic. Chiar i cele care activau de ani buni în politic nu se considerau persoane politice sau ca împ rt ind obiective sau cauze politice. În cazul Finlandei femeile politician au avansat cauze politice într-o mai mare m sur cu toate c i ele au tins s explice unele aspecte ale vie ilor femeilor prin cauze mai degrab nepolitice, acest aspect neputându-se absolutiza totu i. Rezultatele ob inute în cele dou cazuri sunt diferite chiar dac au existat elemente comune experien elor lor.

Ca i structur lucrarea are o parte introductiv urmat de apte capitole principale fiecare capitol con inând subcapitole i concluzii. Astfel lucrarea con ine dou capitole teoretice, urmate de dou capitole mixte, adic care con in atât o parte teoretic cât i o parte de date empirice secundare a c ror analiz m-a ajutat în în elegerea celor dou cazuri, respectiv a contextului în care participarea politic are loc precum i a scenei organiza ionale. Astfel primul capitol con ine cum spuneam cadrul metodologic i explic în detaliu alegerea paradigmei interpretative i a metodologiei propuse. De asemenea prezint designul cercet rii cu eviden irea temei

cercetării, a criteriilor folosite pentru comparație, printre care și acela ca participantele să aibă un background participativ asemănător, iar grupurile alese în cele două cazuri să fie asemănătoare din perspectiva caracteristicilor demografice. Trecând la partea metodologică am explicat de asemenea alegerea metodelor de cercetare, a modalității de colectare a datelor și a instrumentelor de culegere a datelor. Am evidențiat importanța studiului de caz pentru datele calitative și atunci când obiectivul cercetării este obținerea narativelor privind experiențele individuale și de asemenea importanța felului în care datele sunt culese și interpretate iar aici s-a evidențiat rolul observației participative, interviului tematic precum și al ghidului de interviu și înregistrarea audio a notelor de teren. Ghidul de interviu este împărțit în trei secțiuni: una care urmărește obținerea unor date generale despre organizație, o alta care vizează tematica egalității de gen iar o alta referitoare la experiențele legate de activitatea politică. Am trecut apoi la descrierea în amănunțime a structurii ghidului de interviu, a modalității de desfășurare a observațiilor precum și a fazei pilot nu înainte de a evidenția care este importanța demersului comparativ și în mod specific a cazurilor alese pentru cercetare și în special aspectele pe care le pot evidenția prin faptul că fac această comparație. A urmat descrierea succintă a muncii de teren, a studiului pilot și a documentării care s-a desfășurat în paralel cu munca de teren. Am discutat etapele pe care le-am parcurs în cadrul muncii de teren, particularitățile în cele două cazuri, cum s-a produs accesul în cadrul organizațiilor precum și tipul de relație care s-a stabilit cu participanții la studiu. În cazul României legătura s-a stabilit prin contactarea telefonică într-o primă fază președintelor organizațiilor și apoi a membrilor obișnuiți. În cazul Finlandei legătura s-a stabilit prin e-mail, în acest fel stabilindu-se contactul cu majoritatea persoanelor vizate. În cazul României studiul pilot a constat în două interviuri preliminare pe lângă documentare, iar acestea au contribuit la alcătuirea ghidului de interviu și a evidențierii tematicii care se dorea atins. Observația participativă și documentarea au fost de asemenea etape importante și acestea au vizat în special organizațiile și aflarea de informații despre acestea.

Munca de teren s-a împărțit în două etape principale în funcție de cele două spații studiate. În cazul României, pe lângă interviurile propriu zise aceasta a constat și în observații și documentare, participare la activități prilejuite de anumite evenimente și congrese. În cazul Finlandei munca de teren a constat în interviurile propriu zise, stabilirea de contacte cu participantele și documentarea prealabilă care a constat în discuții cu îndrumătorii din Finlanda. Am prezentat apoi tematica interviurilor, cum

anume au r spuns interviurile la întreb rile de cercetare i ce anume am dorit s aflu cu ajutorul interviului, atât în ceea ce prive te organiza iile cât mai ales participante. În ceea ce prive te partea de organiza ii am eviden iat i rolul mi c rii feministe i în special a p r ii sale institu ionalizate în construc ia statului i în conturarea identit ii de gen în Finlanda. Studiul genului în rela ie cu participarea i reprezentarea politic este un domeniu consistent care cuprinde principalele teorii care s-au dezvoltat în func ie i de contextul studiat. Tradi ia acestor studii este mai veche în Vestul Europei cu toate c în special dup transform rile din Est i aici au ap rut studii sistematice cu privire la acest lucru, iar aspectele urm rite au fost diverse. Au fost atât studii care s-au concentrat asupra aspectelor formale ale reprezent rii i particip rii cât i asupra felului în care femeile s-au raportat la fenomenul politic. Altele au vorbit despre probleme sistemice ar tând cum politicul este cel care a generat i impus un model patriarhal care s-a propagat apoi în toate domeniile socialului. Majoritatea studiilor s-au referit la experien ele femeilor în socialism i postsocialism legând construc ia genului de participarea i reprezentarea politic , îns mai pu ine s-au axat pe studiul unui grup anume de femei care activeaz în politic , având posibilitatea de-a în elege i de-a avea acces în mod direct la acest tip de date. Raportarea la politic a fost studiat mai pu in din perspectiva direct a femeilor politician i s-a referit la categorii de femei a a cum s-au conturat acestea în spa iul postsocialist (elite, antreprenoare, fostul proletariat socialist). Din acest motiv studiul de fa dore te s întregeasc această imagine oferind o analiz a felului în care femeile politician î i reprezint experien a lor legat de politic în contextul istoriei de via i al experien elor lor de zi cu zi. În spa iul Românesc i nu numai rela ia dintre gen i politic e una controversat deoarece politica a fost definit ca i un domeniu preponderent masculin în spa iul postsocialist producând un sentiment perpetuu de inadecvare ini ial pu inelor femei care s-au afirmat în domeniu. Aceasta a fost cel pu in teza principal lansat cu privire la acest tip de rela ie.

Capitolul al II-lea prezint cadrul teoretic de la care am pornit, practic care au fost teoriile care au inspirat această cercetare aceasta la nivelul teoriei politice mai generale. Astfel am prezentat discu ia din teoria politic feminist care se refer la „originile” societ ii politice i critic ideile pe care această construc ie s-a bazat. Este discutat aici mai ales liberalismul ca i ideologie care a produs această configura ie a spa iului social i în special critica feminist a acestei construc ii. Într-o etap

ulterioar discut i marxismul tot din perspectiva raport rii sale la problematica de gen i a femeilor i ar t cum critica feminist a acestuia a produs cunoa tere vizavi de limitele marxismului i n a contesta inegalit ile de gen. Aceast critic este avansat dup cum spuneam de teoria feminist care arat care au fost premisele masculine ale societ ii politice i cum acestea au determinat condi ia femeilor pentru o bun bucat de timp. Prin faptul c arat c societatea politic a fost construit ca una predominant masculin se na te i posibilitatea avans rii unei critici i a g sirii de solu ii i diversele curente feministe chiar au realizat acest lucru i ncercând oarecum adaptarea ideologiilor la cauza feminist . Astfel feminismul a devenit o critic a ideologiilor care au dominat la un moment sau altul gândirea politic .

Capitolul al III-lea prezint discu ia cu privire la impactul pe care socialismul i postsocialismul l-au avut asupra particip rii i reprezent rii femeilor. i aici construc ia genului a fost foarte important fiindc i-a pus amprenta asupra rolurilor atribuite b rba ilor i femeilor i n spa iul public i implicit asupra politicului i n sensul cel mai larg. Referindu-ne strict la participare politic se consider c socialismul a reprezentat un progres i n ceea ce prive te cuprinderea femeilor i n cadrul institu iilor formale, i ns conform teoriilor care pun accentul pe patriarhat acest sistem nu a f cut decât s reinstituie suprema ia b rba ilor. i B. Einhorn consider c datorit construc iei genului femeile trebuiau s acomodeze un rol dublu (mam /muncitoare), i n vreme ce b rba ii nu au trecut prin aceast experien . I n loc s produc emanciparea dorit socialismul nu a f cut decât s reinstaureze suprema ia masculin i s le confere femeilor o dubl sau tripl povar . I n compara ie cu perioada precedent nici postsocialimul nu a fost dosebit de favorabil particip rii politice a femeilor, cu toate c asist m la o renegociere a grani elor public/privat care a produs o demarcare mai clar a ceea ce i nseamn sfera privat . Aceast negociere nu a favorizat femeile, pe umerii lor c zând acum i realizarea neremunerat a acelor sarcini pe care statul le-a abandonat. Noua paradigm neoliberal a limitat posibilitatea particip rii i n institu iile formale i n vreme ce participarea i n cadrul organiza iilor non-formale a fost depolitizat i devalorizat . Abord rile mai recente consider i ns c recursul la patriarhat este genul de explica ie totalizatoare care las neexplicate anumite aspecte care nu i n strict de contextul intern.

Urmeaz apoi discutarea construc iei genului i n cazul Finlandei, i eviden ierea importan ei mi c rii feministe i n ceea ce a reprezentat construc ia statului social.

Ideologia egalității promovată de principalele organizații feministe laolalt cu protestantismul a dus la dezvoltarea unei culturi politice caracterizată prin consens și non-conflict dar a invizibilizat modele alternative de gen precum și o serie de aspecte privind viețile femeilor care nu au ajuns pe agenda politicilor. Rolul dual atribuit femeilor a fost considerat și aici în mare parte împovăritor cu toate că femeile au putut avansa o mare parte a cererilor lor prin intermediul statului. Datorită ideologiei egalității care este dominantă, vocile critice care vorbesc despre problemele specifice care sunt rezultatul relațiilor inegale de putere sau al aranjamentelor patriarhale, se fac greu auzite.

Capitolul al IV-lea vorbește despre modelul de participare care s-a dezvoltat în cele două spații din perspectiva teoriilor feministe și a teoriilor standard. Dacă în ceea ce privește Europa de Est s-a vorbit despre o participare și reprezentare de față în socialism respectiv o dezangajare masivă post 1989 și datorită noii ideologii neoliberale, în cazul Finlandei dimensiunea este organizații ale statului vs. organizații autonome însă datorită faptului că statul aici a fost foarte permeabil mișcarea autonomă nu a avut nevoie de o dezvoltare masivă fiindcă femeile au reușit să și promoveze cauza prin intermediul organizațiilor formale. Teoriile feministe au criticat însă această apreciere în cazul României și al Europei de Est deoarece, spun ele, nu s-au luat în considerare noile canale prin care participarea și reprezentarea s-au manifestat. Se referă și teoriile care vorbesc în mod sistematizat despre problemele reprezentării aplicat în cazul Europei de Est. Se vorbește despre „bariere” în calea reprezentării femeilor care în atât de practici și proceduri formale, adică de sistemul politic cât și de cultura politică sau de regimul de gen. În cazul Finlandei situația este oarecum diferită, în sensul că reprezentarea a fost substanțială atât la nivel descriptiv cât și calitativ însă și aici se vorbește despre nevoia unei reprezentări mai crescute fiindcă partidele nu sunt tot timpul prietenoase la adresa cererilor femeilor.

Am luat în considerare și teoriile care vorbesc despre participarea politică în cazul Europei de Est și anume teoriile care urmăresc să explice participarea ca o manifestare și deprindere a unor abilități în spații nonpolitice iar aici principala critică a fost că acestea nu iau în calcul clasa și genul ca și factori determinanți precum și un alt corp de teorii care vorbesc despre modelul de mobilizare și participare dezvoltat în rile nordice. Am considerat ambele discuții utile pentru cercetarea de față deoarece prima prezintă discuția mai generală și problemelor teoriilor aparținând colii

empirice cu privire la participare iar a doua direcție îmi furnizează informația necesară pentru în alegerea modelului de participare existent în cazul Finlandei și introduce cititorul în problematica studiată .

Capitolul al V-lea discută scena organizațională din socialism și postsocialism. Prezintă discuția privind rolul jucat de femei în cadrul principalelor tipuri de organizații care s-au dezvoltat și anume cele formale aparținând statului care aveau drept scop declarat îmbunătățirea reprezentării femeilor în instituțiile formale însă nu au adresat în mod substanțial problemele femeilor. În ceea ce privește cel de-al doilea tip dezvoltat, și anume organizațiile dizidente, și acestea au rezervat femeilor un loc periferic, acestea fiind de altfel dominate de un limbaj opozițional care proclama întoarcerea la valorile din perioada interbelică și valoriza sfera privată . În lipsa unei conștiințe feministe ambele tipuri de organizații au dezavantajat femeile. În postsocialism pe de altă parte avem o creștere a ponderii organizațiilor de tip grassroots datorită retragerii masive a statului în special din sectoarele sociale. Organizațiile formale pierd ca și pondere și vor cunoaște un partial reviriment abia în anii 2000. Chiar și așa participarea femeilor nu devine una consistentă , sectorul non-guvernamental rămânând dominant ca și pondere, un rol important jucând în sprijinirea sarcinilor internaționale de suport și de donatori, inclusiv feministe.

Capitolul al VI-lea prezintă cercetarea empirică și mai precis rezultatele acesteia pentru cele două cazuri studiate. Mai precis am descris în amănunțime analiza interviurilor și principalele teme care au rezultat în urma acesteia. Apoi după cum aminteam, am realizat o analiză tematică iar acest lucru a însemnat că în primul rând am luat fiecare interviu în parte și am vrut să aflăm ce anume îmi spun despre participare . Fiecare interviu a fost codificat și categorizat. Astfel am început prin prezentarea câtorva informații de ordin general privind cele două cazuri. Acestea s-au referit la date demografice și date privind sistemul politic din cele două municipalități . Pentru Cluj componența politică a organelor administrative locale precum și numărul de femei cuprinse în acestea. Pentru Helsinki informațiile s-au referit la organizarea municipalității și la modalitatea de luare a deciziilor. Munca de teren a debutat în cazul României cu faza pilot în care m-am concentrat pe familiarizarea cu contextul studiat și pe obținerea accesului în organizații. Familiarizarea cu contextul a presupus cunoașterea situațiilor în ceea ce privește egalitatea de gen și competența participantelor

cu privire la această problemă. De asemenea am dorit să văd dacă au existat cursuri pe tema egalității de gen care au fost cuprinse în studiu au participat în modul cum s-au raportat la acestea. În urma obținerii acestei perspective ar fi urmat să contextualizez mai ușor informațiile și relațiile participantelor. Această fază pilot s-a concretizat în două discuții preliminare și în debutul observației participative. În cadrul observației participative am urmărit să surprind în detaliu viaa organizațională, relațiile care se stabilesc între membre, care sunt temele de discuție, posibile conflicte.

În cazul Finlandei am urmărit relațiile intra și interorganizaționale ca și categoriile secundare care m-ar fi ajutat, alături de relațiile participantelor, atât la înțelegerea contextului organizațional cât și a istoriilor individuale. Și aici m-am bazat pe ceea ce participantele au declarat și se poate afirma că s-au evidențiat o serie de teme predilectate și strategii despre care participantele au vorbit și care au fost evidențiate în cadrul lucrării.

Următoarea etapă a constat într-o descriere amănunțită a fiecărui interviu și implicit o prezentare a fiecărei participante. Datele privind participantele au fost de asemenea prezentate sub forma unui tabel sintetic care să ofere o imagine de ansamblu asupra profilului fiecăreia. În cadrul fiecărui interviu au fost atinse acele aspecte, ceea ce este interesant este cum s-au reflectat ele în spusile fiecărei participante acest aspect fiind mediat de experiența de viață a fiecăreia precum și de o serie de alți factori. Și în cazul Finlandei întrebările au fost cu aproximație aceleași. Ca și structură, aici organizațiile femeilor sunt cuprinse într-o rețea de cooperare, aadar putem spune că relațiile dintre acestea sunt mai strânse. Și aici am realizat o descriere a fiecărui interviu. Spre deosebire de participantele din România, cele din acest caz de înțelegere formală în cadrul organizației aadar sunt mai mult decât membre obișnuite. Prezentarea interviurilor a evidențiat o preocupare destul de mare pentru problematica de gen, toate participantele încadrându-se în discursul privind egalitatea de gen și cum anume poate fi atinsă aceasta pentru femeile din Finlanda. Au vorbit de asemenea despre importanța cooperării pentru a rezolva probleme care ar fi mult mai greu de rezolvat prin demersurile organizațiilor individuale. Au vorbit și despre greutățile pe care le întâmpină organizațiile care nu sunt afiliate politic cum este cazul Uniunii. Un alt aspect care s-a evidențiat a fost cel legat de includerea unor probleme care nu înțelegere strict de organizațiile afiliate politic în acest caz. Din relațiile participantelor a reieșit că, cooperarea în afara acestei rețele este sporadică aadar anumite teme sau problematice care înțelegere nu ajung sau ajung mult mai greu pe agenda politică.

Următorul capitol vorbește despre temele rezultate în urma analizei și aici se va vedea că acestea nu au coincis perfect însă au existat suficiente elemente comune pentru realizarea unei analize comparative. Astfel principalele teme rezultate sunt: viziunea participantelor asupra politicului, modele politice, motivația de a se implica și experiența proprie în ceea ce privește activitatea politică.

Capitolul al VIII-lea se referă la temele predilecte care au rezultat în urma analizei și prezintă discutarea lor comparativ în cadrul celor două studii de caz. Ghidul de interviu a căutat obținerea a două tipuri de date. Pe de o parte: istoria personală privită în contextul organizației, cariera politică în contextul discursului privind egalitatea de anse, motivația de a participa în cadrul organizației și modelele politice. Un al doilea set de date conține informații despre organizație. Pe baza acestor două seturi de informații am obținut următoarele teme principale: *perspectiva asupra activității politice proprii, a condițiilor femeilor în politică, viziunea asupra participării și reprezentării și modele politice*, categorii care s-au referit la calitățile pe care participantele le consideră a fi importante în acest domeniu și politicenele care întrupează în viziunea lor aceste calități. Răspunsurile au fost diverse atât în cadrul aceluiași caz cât și între cazuri. Cu toate acestea am putut să trag unele concluzii atât în ceea ce privește cazurile luate în parte cât și cazurile privite împreună iar acest lucru arată că instrumentele de cercetare au fost într-o oarecare măsură similare. În continuare voi discuta pe scurt fiecare dintre teme și în special care a fost concluzia în fiecare caz. În ce privește viziunea asupra politicului, au existat două tipuri de răspunsuri: cele care s-au referit la perspectiva participantelor privind egalitatea de gen și cele care relatau felul în care acestea își reprezintă domeniul politic vizavi de experiența personală. Pentru participantele din primul caz egalitatea de gen este ceva care figurează în documentele oficiale dar care rareori ajunge să fie o realitate. În ce privește domeniul politic acesta este văzut mai degrabă ca o anexă a vieții profesionale și care de multe ori ajunge să fie o povară. În cel de-al doilea caz egalitatea de gen este mult mai bine ancorată în realitatea de zi cu zi a căreia apare de multe ori în discursul participantelor cu referințe pozitive. Pentru acestea politicul este ceva care poate fi instrumentalizat pentru a servi interesele femeilor. În ceea ce privește cea de-a doua temă, și anume modelele politice, în cazul României opiniile participantelor par a fi puternic influențate de imaginile promovate de mass-media în ceea ce privește politicienii dar și de normele de masculinitate și feminitate

prevalente. Astfel atributele considerate feminine și pe care majoritatea politicienilor par să le aibă sunt apreciate de o parte a participantelor ca fiind ceva ce conferă un plus politicii. În același timp datorită prevalenței acestor caracteristici femeile sunt văzute ca actori de rangul doi, mai puțin competitive și abile în ceea ce privește jocul politic. În cazul Finlandei mi-au fost oferite mai puține exemple concrete însă este ușor de intuit că există un model dominant al ceea ce înseamnă femeia politician și că el se referă în special la atribute care înlocuiesc profesionalismul și competența. Aceasta a fost pe scurt prezentarea capitolelor conținute în lucrare. În cele ce urmează voi trece la discutarea efectivă a fiecăruia dintre ele și voi încheia cu remarcile finale.